സെന്റ് തോമസ് കോളജ് പാലാ ഓട്ടോണമസ്
അരുണാപുരം പി.ഒ., കോട്ടയം 686 574

April 2026
Vol. 2 Issue 3

പാലൈ
PALAI பாலை
ISSN No: 3049-0316

‘കാറ്റേ കടലേ’: ഭൗമനിരൂപണ കാഴ്ചപ്പാടിൽ ഒരു വായന

രേഷ്മ. എം.കെ*

സംഗ്രഹം

ഇരുപതാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ അവസാനത്തോടെ സാഹിത്യ വിമർശനരംഗത്ത് ഉണ്ടായ 'സ്ഥലപരമായ തിരിവ്' (Spatial Turn) എന്ന സിദ്ധാന്തപരമായ മാറ്റം, സാഹിത്യത്തിൽ സ്ഥലത്തിന്റെ പ്രാധാന്യത്തെ പുതുവഴികളിൽ അന്വേഷിക്കാൻ പ്രേരിപ്പിച്ചു. ഈ മാറ്റത്തിന്റെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ ഫ്രഞ്ച് സിദ്ധാന്തകാരനായ ബെർട്രാൻഡ് വെസ്റ്റ്ഫാൽ അവതരിപ്പിച്ച ഭൗമനിരൂപണം (Geocriticism) എന്ന സിദ്ധാന്തം സാഹിത്യത്തിലെ സ്ഥലങ്ങളെ ബഹുമുഖമായി പഠിക്കുന്ന ഒരു സമീപനം മുന്നോട്ടുവെച്ചു. ആധുനിക മലയാള കവിതയിൽ പ്രകൃതിയും മനുഷ്യനും തമ്മിലുള്ള ബന്ധം ശക്തമായി പ്രതിഫലിപ്പിച്ച കവിയാണ് പി.പി. രാമചന്ദ്രൻ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ‘കാറ്റേ കടലേ’ എന്ന കവിത. വികസനത്തിന്റെ പേരിൽ നടക്കുന്ന പരിസ്ഥിതി നാശത്തെയും പ്രകൃതിസ്ഥലങ്ങളുടെ തിരോധാനത്തെയും ശക്തമായി രേഖപ്പെടുത്തുന്നു. ഭൗമനിരൂപണത്തിന്റെ ആശയങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ച് കവിതയിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്ന സ്ഥലം, സ്മൃതി, സംസ്കാരം, വികസനരാഷ്ട്രീയം എന്നിവയെ വിശകലനം ചെയ്യുകയാണ് ഈ ലേഖനം.

താക്കോൽ വാക്കുകൾ: ഭൗമനിരൂപണം, ജിയോക്രിട്ടിസിസം, സ്ഥലം, പരിസ്ഥിതി, പി.പി. രാമചന്ദ്രൻ, ആധുനിക മലയാള കവിത

ആമുഖം

സാഹിത്യ വിമർശനരംഗത്ത് ഇരുപതാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ അവസാനത്തോടെ ഉണ്ടായ 'സ്ഥലപരമായ തിരിവ്' (Spatial Turn) എന്ന സിദ്ധാന്തപരമായ മാറ്റം സാഹിത്യത്തിൽ സ്ഥലത്തിന്റെ പ്രാധാന്യം ഗൗരവത്തോടെ വീക്ഷിക്കാൻ വഴിതെളിച്ചു. അതുവരെ സാഹിത്യ പഠനങ്ങൾ പ്രധാനമായും കാലത്തെ (Time) കേന്ദ്രീകരിച്ചായിരുന്നു മുന്നേറിയിരുന്നത്. ചരിത്രപരമായ വികാസം, കാലക്രമം, കഥയുടെ പുരോഗതി തുടങ്ങിയവയാണ് പ്രധാനമായും പഠനവിഷയങ്ങളായിരുന്നത്. എന്നാൽ ഈ പുതിയ മാറ്റത്തോടെ സ്ഥലം (Space/Place) എന്ന സങ്കൽപ്പം സാഹിത്യവിമർശനത്തിന്റെ കേന്ദ്രത്തിലേക്ക് എത്തി. മനുഷ്യാനുഭവങ്ങളെ നിർണ്ണയിക്കുന്ന പ്രധാന ഘടകങ്ങളിൽ ഒന്നായി സ്ഥലം പരിഗണിക്കപ്പെട്ടു.

* Research Scholar, Zamorin S Guruvayurappan College Calicut
Ph: 99466 84144, 62824 14167. EMail: reshmamk1986@gmail.com

 ISSN No: 3049-0316

ഈ സാഹചര്യത്തിലാണ് ഫ്രഞ്ച് സാഹിത്യസിദ്ധാന്തകാരനായ ബെർട്രാൻഡ് വെസ്റ്റ്ഫാൽ ഭൗമനിരൂപണം (Geocriticism) എന്ന സിദ്ധാന്തം അവതരിപ്പിക്കുന്നത്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രധാന കൃതിയായ Geocriticism: Real and Fictional Spaces എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ സാഹിത്യത്തിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്ന സ്ഥലങ്ങളെ പഠിക്കാൻ ഒരു പുതിയ സമീപനം അദ്ദേഹം നിർദ്ദേശിക്കുന്നു. വെസ്റ്റ്ഫാലിന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ സാഹിത്യത്തിൽ സ്ഥലം വെറും പശ്ചാത്തലമല്ല; അത് കഥാപാത്രങ്ങളെയും അനുഭവങ്ങളെയും സംസ്കാരത്തെയും രൂപപ്പെടുത്തുന്ന സജീവ ഘടകമാണ്. മനുഷ്യനും സ്ഥലവും തമ്മിലുള്ള ബന്ധം പരസ്പരാധീനവും നിരന്തരം മാറിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതുമാണ്. അതിനാൽ ഒരു സ്ഥലത്തെക്കുറിച്ചുള്ള സാഹിത്യപ്രതിനിധാനം അതിന്റെ ഭൗതിക സവിശേഷതകളെ മാത്രമല്ല, അതിന്റെ ചരിത്രം, സംസ്കാരം, ഭാഷ, രാഷ്ട്രീയം എന്നിവയെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നു.

ആധുനിക മലയാള കവിതയിൽ പ്രകൃതിയും മനുഷ്യനും തമ്മിലുള്ള ബന്ധം ആഴത്തിൽ പ്രതിഫലിപ്പിച്ച കവിയാണ് പി.പി. രാമചന്ദ്രൻ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ 'കാറ്റേ കടലേ' എന്ന കവിത, വികസനത്തിന്റെ പേരിൽ നടക്കുന്ന പരിസ്ഥിതി നാശത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ശക്തമായ കാവ്യപ്രതികരണമാണ്.

ഈ കവിതയിൽ സ്ഥലം ഒരു ഭൗതിക ഇടമെന്നതിലുപരി സ്മൃതികളും സംസ്കാരവും മനുഷ്യാനുഭവങ്ങളും ചേർന്ന ഒരു സാമൂഹിക ഘടകമായി പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നു.

ഭൗമനിരൂപണം (ജിയോക്രിട്ടിസിസം)

ബെർട്രാൻഡ് വെസ്റ്റ്ഫാൽ സാഹിത്യത്തെ ഒരു ഭൂപടനിർമ്മാണ പ്രക്രിയ എന്ന നിലയിലാണ് കാണുന്നത്. ഭൂപടങ്ങൾ ഭൂമിയുടെ ഭൗതികരൂപത്തെ രേഖപ്പെടുത്തുമ്പോൾ സാഹിത്യം മനുഷ്യാനുഭവങ്ങളിലൂടെ സ്ഥലത്തെ പുനർസൃഷ്ടിക്കുന്നു.

ഭൗമനിരൂപണത്തിന്റെ പ്രധാനലക്ഷ്യം സാഹിത്യത്തിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്ന യാഥാർത്ഥ്യങ്ങളും സങ്കൽപ്പങ്ങളും തമ്മിലുള്ള ബന്ധത്തെ മനസ്സിലാക്കുക എന്നതാണ്. യഥാർത്ഥത്തിലുള്ള ഭൂമിശാസ്ത്രപരമായ സ്ഥലങ്ങൾ സാഹിത്യത്തിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുമ്പോൾ പുതിയ അർത്ഥങ്ങൾ കൈവരിക്കുന്നു. അതുപോലെ സാങ്കൽപ്പികമായി സൃഷ്ടിച്ച സ്ഥലങ്ങൾ വായനക്കാരുടെ മനസ്സിൽ യാഥാർത്ഥമായ അനുഭവം സൃഷ്ടിക്കുന്നു. ഈ രണ്ട് തലങ്ങളുടെയും ഇടപെടലാണ് ഭൗമനിരൂപണത്തിന്റെ പഠനവിഷയം.

ബഹുമുഖദർശനം (Multifocalisation): കവിതയുടെ നോട്ടങ്ങൾ

ഭൗമനിരൂപണത്തിന്റെ ഒരു പ്രധാന സവിശേഷതയാണ് ബഹുമുഖദർശനം (Multifocalisation). ഒരു സ്ഥലത്തെ ഒരൊറ്റ കാഴ്ചപ്പാടിൽ നിന്ന് കാണാൻ കഴിയില്ലെന്ന് വെസ്റ്റ്ഫാൽ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. ദേശവാസികൾ, സഞ്ചാരികൾ, അധികാരവർഗ്ഗം, തൊഴിലാളികൾ തുടങ്ങിയവരുടെയെല്ലാം കാഴ്ചപ്പാടുകൾ വ്യത്യസ്തമാണ്. ഈ വ്യത്യസ്ത അനുഭവങ്ങൾ ഒരുമിച്ച് പരിഗണിക്കുമ്പോഴാണ് ഒരു സ്ഥലത്തിന്റെ സമഗ്രമായ ചിത്രം ലഭിക്കുന്നത്.

പി.പി. രാമചന്ദ്രന്റെ 'കാറ്റേ കടലേ' എന്ന കവിതയിൽ കുന്നിനെക്കുറിച്ചുള്ള രണ്ട് വ്യത്യസ്ത നോട്ടങ്ങൾ കവി അവതരിപ്പിക്കുന്നു:

"ഉമ്മറക്കോലായിൽ നിന്ന്
രാത്രിയിൽ എടുത്തുവയ്ക്കാൻ മറന്ന കിണ്ടി
കളവുപോയതുപോലെ
വയല്ക്കരയിലുള്ള ഒരു കുന്ന്
പുലർച്ചയ്ക്ക് കാണാതായി."

ഇവിടെ കുന്നിന്റെ ഇല്ലായ്മയെ വീട്ടുപകരണങ്ങളുടെ നഷ്ടവുമായി താരതമ്യം ചെയ്യുന്നത് മനുഷ്യന്റെ സ്വകാര്യ അനുഭവത്തിന്റെ കാഴ്ചപ്പാടാണ്.

അതേസമയം വികസനത്തിന്റെ കാഴ്ചപ്പാടിൽ കുന്നുകൾ റോഡുപണിക്കായി ഉപയോഗിക്കുന്ന അസംസ്കൃത വസ്തുക്കളായി മാറുന്നു.

ISSN No: 3049-0316

"ഇപ്പോൾ കുന്നുകളെല്ലാം
റോഡുപണിക്കു പോകുന്നു."

ഈ വരികളിലൂടെ പ്രകൃതിയെ നിർമ്മാണ വസ്തുവായി മാറ്റുന്ന വികസനരാഷ്ട്രീയം കവി സൂചിപ്പിക്കുന്നു. കുന്നുകൾ ഇനി പ്രകൃതിദൃശ്യങ്ങളായി നിലനിൽക്കുകയില്ല. ഒരേ സ്ഥലത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ഈ രണ്ട് നോട്ടങ്ങളും വിരുദ്ധധ്രുവങ്ങളിൽ നിൽക്കുന്നവയാണ്.

ചരിത്രത്തിന്റെ അടരുകൾ: വർഗ്ഗീകരണം (Stratigraphy)

ഒരു സ്ഥലവും നിശ്ചലമല്ല; അത് കാലക്രമേണ മാറിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഒരു നഗരത്തിന്റെ ഇന്നത്തെ രൂപത്തിനടിയിൽ അതിന്റെ പഴയകാലത്തിന്റെ പല അടരുകളും ഒളിഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

കവിതയിൽ കുന്നുകളുടെ പേരുകൾ ഈ സാംസ്കാരിക സ്മൃതികളെ പ്രതിനിധീകരിക്കുന്നു:

"പന്തലംകുന്ന്, പൂത്രക്കുന്ന്
പുളിയാറക്കുന്ന്, പറക്കുന്ന്
ചോലക്കുന്ന്, ചന്തക്കുന്ന്
കരിമ്പനക്കുന്ന്..."

ഈ പേരുകൾ ഒരു പ്രദേശത്തിന്റെ സാംസ്കാരിക സ്മൃതികളെ പ്രതിനിധീകരിക്കുന്നു. ഓരോ കുന്നിന്റെയും പേര് ആ പ്രദേശത്തിന്റെ ചരിത്രത്തോടും ജീവിതരീതികളോടും ബന്ധപ്പെട്ടു കിടക്കുന്നു.

ഭൗമനിരൂപണത്തിന്റെ കാഴ്ചപ്പാടിൽ ഇത് സ്ഥലത്തിന്റെ സാംസ്കാരിക പാളികളെ (stratigraphy) സൂചിപ്പിക്കുന്നു.ഒരു പ്രദേശത്തിന്റെ ചരിത്രത്തോടും സംസ്കാരത്തോടും ബന്ധപ്പെട്ട സ്മൃതികളാകുന്നു.

എന്നാൽ വികസനത്തിന്റെ ഭാഗമായി ഈ കുന്നുകൾ ഇല്ലാതാകുമ്പോൾ അവയുടെ സ്മൃതികളും ഇല്ലാതാകുന്നു. അവ റോഡിന്റെ അടിത്തറയായി മാറുന്നു.

"നിരപ്പാക്കിയ തലയിൽ
എട്ടുവരിപ്പാത ചുമന്ന് നിന്നുകൊള്ളണം."

കുന്നുകളുടെ ഇല്ലായ്മയിലൂടെ സ്ഥലത്തിന്റെ ചരിത്രപരമായ മാറ്റമാണ് കവി സൂചിപ്പിക്കുന്നത്.

ആദ്യം കുന്നുകൾ പ്രകൃതിദൃശ്യത്തിന്റെ ഭാഗമായിരുന്നു.

പിന്നീട് അവ റോഡുപണിക്കായി പൊളിച്ചുമാറ്റപ്പെട്ടു.

അവിടെയുണ്ടായിരുന്ന പ്രകൃതിസ്ഥലം പിന്നീട് ആധുനിക പാതയായി മാറുന്നു. ഇവിടെ പഴയ ജൈവ പാളിക്ക് മുകളിൽ പുതിയ യാന്ത്രിക പാളി സ്ഥാപിക്കപ്പെടുന്നു. ഇത് ദേശനഷ്ടം (Deterritorialization) എന്ന ആശയത്തെ ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നതാണ്.

ഇന്ദ്രിയാനുഭവം (Sensoreality): അനുഭവത്തിന്റെ ഭൂമിശാസ്ത്രം

ഒരു സ്ഥലം ദൃശ്യമായ ഒരു ഘടകം മാത്രമല്ല; അത് ശബ്ദം, ഗന്ധം, സ്പർശം തുടങ്ങിയ ഇന്ദ്രിയാനുഭവങ്ങളുടെ സമന്വയമാണ്. അവ മനുഷ്യന്റെ ഓർമ്മകളിലും അനുഭവങ്ങളിലും ആഴത്തിൽ പതിയുന്നവയാണ്. അതിനാൽ, ഒരു സ്ഥലത്തെ പൂർണ്ണമായി മനസ്സിലാക്കാൻ ഈ ഇന്ദ്രിയാനുഭവങ്ങളെ കൂടി പരിഗണിക്കണം. സാഹിത്യത്തിൽ ഈ ഇന്ദ്രിയാത്മക അവതരണങ്ങൾ സ്ഥലത്തെ കൂടുതൽ ജീവസ്സുറ്റതാക്കുന്നു.

"തലയ്ക്കുമീതെ കാലം
'ശ്രൂം' "

ഈ ശബ്ദം വികസനത്തിന്റെ വേഗതയെയും പ്രകൃതിയുടെ നിശബ്ദമായ നാശത്തെയും ഒരേസമയം സൂചിപ്പിക്കുന്നു.

 ISSN No: 3049-0316

കവിതയുടെ അവസാനഭാഗത്ത് കവി പ്രകൃതിയോട് അഭ്യർത്ഥിക്കുന്നു:

"കാറ്റേ കടലേ
തെങ്ങോലകളെ
നമ്മള് അപ്പുറത്തും ഇപ്പുറത്തുമാകാൻ പോകുന്ന
ഇനി കാണാൻ പറ്റിയെന്നു വരില്ല."

ഇത് പ്രകൃതിയുമായുള്ള മനുഷ്യബന്ധത്തിന്റെ വികാരപരമായ അനുഭവമാണ്.

സ്ഥലം, സ്മൃതി, വികസനം: ഭൗമരാഷ്ട്രീയ വായന

ഭൗമനിരൂപണത്തിന്റെ കാഴ്ചപ്പാടിൽ ഒരു സ്ഥലത്തെ വെറും ഭൗതിക ഇടമായി മാത്രം കാണാനാവില്ല. അത് മനുഷ്യരുടെ ജീവിതരീതികളും സാംസ്കാരിക സ്മൃതികളും സാമൂഹികബന്ധങ്ങളും ചേർന്ന് രൂപപ്പെടുന്ന ഒരു 'സജീവസാമൂഹിക' ഇടമാണ്. അതിനാൽ ഒരു സ്ഥലത്തിന്റെ ഭൗതിക രൂപത്തിൽ സംഭവിക്കുന്ന മാറ്റങ്ങൾ മനുഷ്യരുടെ സാംസ്കാരിക അനുഭവങ്ങളെയും സ്വാധീനിക്കുന്നു.

'കാറ്റേ കടലേ' എന്ന കവിതയിൽ കുന്നുകളുടെ ഇല്ലായ്മ ഒരു പ്രകൃതിദൃശ്യത്തിന്റെ നഷ്ടം മാത്രമല്ല; അത് ഒരു പ്രദേശത്തിന്റെ സാംസ്കാരിക സ്മൃതികളുടെ ഇല്ലായ്മയുമാണ്. വികസനത്തിന്റെ പേരിൽ നടക്കുന്ന നിർമ്മാണപ്രവർത്തനങ്ങൾ പ്രകൃതിയെ മാറ്റിമറിക്കുമ്പോൾ മനുഷ്യരും അവരുടെ ജീവിതപരിസരങ്ങളും പുതിയ രീതിയിൽ പുനർക്രമീകരിക്കപ്പെടുന്നു.

ഈ സാഹചര്യത്തിൽ കവിത വികസനത്തെ പൂർണ്ണമായി നിരാകരിക്കുന്നില്ലെങ്കിലും, വികസന പ്രവർത്തനങ്ങൾ പ്രകൃതിയോടും സംസ്കാരത്തോടും പുലർത്തേണ്ട ഉത്തരവാദിത്വത്തെക്കുറിച്ച് ചോദ്യം ഉയർത്തുന്നു. അതുകൊണ്ടുതന്നെ 'കാറ്റേ കടലേ' ഒരു പരിസ്ഥിതി ബോധത്തിന്റെ കാവ്യപ്രതികരണമെന്നതിലുപരി, വികസനത്തിന്റെ ഭൗമരാഷ്ട്രീയത്തെ ചോദ്യം ചെയ്യുന്ന ഒരു സാംസ്കാരിക രേഖയായി കൂടി വായിക്കാവുന്നതാണ്.

ഉപസംഹാരം

'കാറ്റേ കടലേ' എന്ന കവിതയിൽ പ്രകൃതിസ്ഥലം ഒരു ഭൗതികഘടകം മാത്രമല്ല; അത് മനുഷ്യജീവിതത്തിന്റെ സ്മൃതികളും സംസ്കാരവും ചേർന്ന ഒരു സാമൂഹിക ഇടമാണ്.

വികസനം മനുഷ്യജീവിതത്തെ മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനായുള്ളതാണെങ്കിലും അതിന്റെ ഭാഗമായി പ്രകൃതിയും സംസ്കാരവും ഇല്ലാതാകുമ്പോൾ അതിന്റെ വില വളരെ വലിയതാണ്.

ഭൗമനിരൂപണത്തിന്റെ കാഴ്ചപ്പാടിൽ ഈ കവിതയെ വായിക്കുമ്പോൾ മനുഷ്യനും സ്ഥലവും തമ്മിലുള്ള ബന്ധത്തിന്റെ ആഴം മനസ്സിലാക്കാൻ സാധിക്കുന്നു.

ഗ്രന്ഥസൂചി

ഗോപിനാഥൻ പിള്ള സി. ഡോ:– സമകാലിക സാഹിത്യസിദ്ധാന്തങ്ങൾ – കേരള ഭാഷാ ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട്
ജോസ് കെ. മാനുവൽ (എഡി.) – സാഹിത്യസിദ്ധാന്തങ്ങൾ: പൗരസ്ത്യവും പാശ്ചാത്യവും – ആത്മ ബുക്സ്
രജനി എൻ. – സാഹിത്യവും സാംസ്കാരിക ഭൂമിശാസ്ത്രവും
രാമചന്ദ്രൻ പി.പി – പി.പി. രാമചന്ദ്രന്റെ കവിതകൾ – മാതൃഭൂമി ബുക്സ്
Bertrand Westphal – Geocriticism: Real and Fictional Spaces